



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda sorularımın Adalet Bakanı Bekir Bozdağ tarafından yazılı olarak Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Şevin COŞKUN

Muş Milletvekili

İnsan Hakları Derneği verilerine göre; 2022'de cezaevlerinde 76 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu kişilerden 35'i hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirirken; yaşamını yitiren 4 kişinin ise ayrıca 80 yaşının üzerinde ağır hasta olduğu tespit edilmiştir.

İHD'nin verilerine göre; 651'i ağır, bin 571 hasta tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Yaşam hakkı ve sağlık hakkı ihlali ile karşı karşıya olan hasta tutuklu ve hükümlülerinin gerekli tedaviye erişimleri için tahliye edilmeleri hayati önem taşımaktadır.

Adalet Bakanlığı; hastalık, tedaviye erişim, ileri yaş ve engellilik durumları gibi nedenlerle tutuklu ve hükümlüler hakkında sağlık kuruluşları tarafından verilen "cezaevinde kalamaz" raporlarının gereği yönünde tahliyeler sağlanmadığı gibi aksi yönde kararlar vererek tahliyeleri engellemektedir. Bu kapsamda tahliyesi engellenen hasta tutuklu ve hükümlüler arasında; Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutulan 84 yaşındaki Mehmet Emin Özkan, Kayseri Bünyan Kadın Cezaevi'nde bulunan Muhlise Karagüzel, Kayseri Bünyan 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan yüzde 90 engelli Şaban Kaygusuz, Metris R Tipi Cezaevi'nde bulunan ve her iki elini kaybeden Ergin Aktaş, Eskişehir H Tipi Cezaevinde tutulan kolon kanseri ve yüzde 76 engelli olan gazeteci Devrim Ayık, Menemen R Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki 82 yaşındaki Sıddık Güler gibi birçok isim bulunmaktadır. Aynı zamanda İHD'nin hasta tutuklu ve hükümlüler listesinde de yer alan bu isimler; gerekli tedaviye erişmek için ve sağlık durumlarını olumsuz yönde etkileyen cezaevi koşulları nedeniyle tahliye talebinde bulunmuştur. Bu taleplere yönelik gerekli adımların atılması için ilgili sivil toplum örgütleri çağrıda bulunmakta, tutuklu ve hükümlüler açlık grevi eylemleri başlatmakta, aileleri Adalet Nöbeti eylemleri sürdürmektedir. Devam etmekte olan bu talepleri, çağrıları, başvuruları uzun zamandır görmezden gelen Adalet Bakanlığı, 2 Ocak 2023 tarihinde bir genelge yayınlamıştır.

Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan genelge "Sürekli Hastalık, Sakatlık ve Kocama Sebebiyle Kişilerin Cezalarının Hafifletilmesi veya Kaldırılması Hakkında İşlemler" başlığını

taşımakta olup, Başsavcılıklara gönderilen bu genelgeye göre, cumhurbaşkanının, Anayasa'nın 104'üncü maddesi kapsamında cezaları hafifletme veya kaldırma yetkisine ilişkin işlemler, hükümlülerin talebi olmadan resen başlatılacaktır. Genelgede "hükümlülerin durumunun sürekli hastalık, sakatlık veya kocama hali olup olmadığının teşhis ve tespiti için tam teşekküllü bir devlet hastanesi sağlık kuruluna sevk edilmesi; hükümlüye tam teşekküllü devlet hastanesinden sağlık kurulu raporu alındıktan sonra evvelce verilmiş tüm tetkik ve raporlar da talebine eklenerek, hükümlünün durumunun sürekli hastalık, sakatlık veya kocama hali olup olmadığının teşhis ve tespitine ilişkin Adli Tıp Kurumu'ndan bilimsel ve teknik görüş istenilmesi; Adli Tıp Kurumu'na görüş için gönderilen evrakın tasdikli birer örneğinin cumhuriyet başsavcılığındaki dosyasında saklanması; hükümlünün, muayenesi istenmedikçe ve muayene için gün alınmadıkça bulunduğu yer ceza infaz kurumundan Adli Tıp Kurumu'nun bulunduğu yer ceza infaz kurumuna sevk edilmemesi; Adli Tıp Kurumu'nun hükümlüde bahsedilen hastalıkları tespit etmesi halinde ilgili evrakın derhal Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi; Adli Tıp Kurumu'nun hükümlüde, "sürekli hastalık, sakatlık ve kocama" hallerinin bulunmadığına dair teşhis ve tespiti durumunda sadece kurumun bu teşhis ve tespitini içeren görüşü ile sağlık kurulu raporunun onaylı bir örneğinin Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi, hükümlünün veya kanuni temsilcisinin talebinden vazgeçmesi ya da cumhuriyet başsavcılığı tarafından resen başlatılan işlemleri reddetmesi halinde cezaların hafifletilmesi veya kaldırılması işlemlerinin sürdürülebileceği hususunun değerlendirilmesi, hakkında kesinleşmiş bir hüküm bulunmayan tutuklu yönünden cezaların hafifletilmesi veya kaldırılması işlemlerine tevessül olunamayacağından, bu şekilde talebin tahliye işlemi mahiyetinde kabul edilerek gereğinin mahallinde takdir edilmesi" hüküm altına alınmıştır.

Ancak yukarıda izah edildiği üzere; hastalık, tedaviye erişim, ileri yaş ve engellilik durumları gibi nedenlerle ve "cezaevinde kalamaz" raporlarının varlığına rağmen tahliye talebi bulunan birçok hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır. İlgili genelge ile bu sorunun çözülmesine ilişkin herhangi bir adım atılmamıştır. Mağduriyeti devam eden tutuklular ve hükümlüler, taleplerinin temel insan hakları gözetilerek değerlendirilmesini talep etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- 2002'den bu yana cezaevlerinde yaşamını yitiren hasta tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır? Kaçı, hastalıkları, yaşı ve engellilik durumu nedeniyle tahliye talebinde bulunmuştur?

- 2- Cezaevlerinde yaşanan ölümlere dair bir araştırmanız var mıdır? Var ise kamuoyu ile ne zaman paylaşılacaktır?
- 3- Hastalıkları, yaşı ve engellilik durumu nedeniyle 2015 yılından bu yana tahliye talebinde bulunan tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır?
- 4- “Cezaevinde kalamaz” raporuna rağmen cezaevinde tutulan tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır?
- 5- Bakanlığınız tarafından 2 Ocak 2023’te yayımlanan “Sürekli Hastalık, Sakatlık ve Kocama Sebebiyle Kişilerin Cezalarının Hafifletilmesi veya Kaldırılması Hakkında İşlemler” genelgesi kapsamına giren tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır? Yayımlanan genelge kapsamında tahliyesi sağlanan ve planlanan kişi sayısı kaçtır?
- 6- Yukarıda belirttiğimiz isimler başta olmak üzere sağlık durumu her geçen gün kötüye giden, yaşı ve hastalıkları nedeniyle yaşamını tek başına idame ettiremeyen ve cezaevinde nitelikli tedaviye erişemeyen hasta tutuklu ve hükümlüler ne zaman tahliye edilecektir?
- 7- Bakanlığınızın 2 Ocak 2023 tarihli genelgesi hasta hükümlülerin tahliyesi için yeterli midir? Talep etmiş olmasına karşın; talepleri değerlendirilmeyen ya da reddedilen hükümlüler için bir çalışmanız var mıdır?
- 8- Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin hakkında hazırladığı 'cezaevinde kalamaz' raporuna rağmen cezaevinde tutulan ağır hasta Mehmet Emin Özkan neden tahliye edilmemektedir? Benzer şekilde cezaevinde tutulan ve tahliye talebi bulunan Muhlise Karagüzel, Şaban Kaygusuz, Ergin Aktaş, Devrim Ayık, Sıddık Güler başta olmak üzere diğer tüm hasta hükümlü ve tutukluların tahliyesi için bir girişiminiz olacak mıdır?